

de enige noot van vreugde die de kunstenaar met Kerstmis in de straten der stad had opgemerkt, te midden van het sjofel gedoe en de banale pret. Alles tekeningen, met krijt en inkt, sommige vervrolikt door waterverf; bijna alle verkocht aan liefhebbers die vóór zijn vertrek naar Holland nog iets wilden bemachtigen.

De kunstenaar is zichzelf gebleven, en heeft zijn roeping niet verzaakt: het weervinden van het hem eigene, Hollandse, in het nieuwe land met z'n sterke oud-Hollandse traditie. Daarbij kon het hem niet lang ontgaan dat Zuid-Afrika een heel eigen karakter vertoont, sterk afwijkend van Holland, misschien nog meer in 't mensdom — en dat was voor Luyt's kunst het belangrijkste — dan in het landschap. Hij moest wel tot de erkenning komen dat de zwarte, en meer nog de bruine Kaapse kleurling, met z'n zorgeloze vrolijkheid, z'n muziek en dans, beter past in de omgeving van zon en veel bloemen dan de bleke, koele blanke. Een klein stuk, een bruine vrouw met witte hoofddoek, en haar armen vol blanke aäronskelken, werd door zijn koper raak genoemd: een Afrikaanse madonna.

We komen nu tot de meest doorwrochte stukken.

Vooreerst de „jakhalsjacht”. Sober, en strak van bouw, in koele kleuren, geeft het een brok van tiepies Afrikaans leven. De bezieling voor het onderwerp, sprekend uit het krachtige beweeg der paarden en honden, wordt beheerst door de zeer overwogen plaatsing van alle levende elementen. Ze staan daar, geprojecteerd tegen de trotse achtergrond der bergen, wier kruinen in de hemelwolken dringen. Het licht getemperd door deze zeilende blanke schepen, de episode daar beneden teruggebracht tot zijn ware betekenis: een snel voorbijgaand ogenblik in 't leven der twee jonge boeren, die spoedig weer in 't grootse landschap zullen opgaan. De kleine jakhals, gekropen uit zijn schuilhoek, ver van de bescherming der bergen, vindt hier zijn einde door de korte, felle drift der hogere wezens.

In de „Schaapboer” is de wolken-omlijsting nog meer de omkoepeling van het aards gebeuren. Ze heeft om de rustig gaande blanke dieren de volkomen zuivere stemming gelegd, te zuiverder door de klare taal der decoratieve kunst.

De „Jonge boer te paard met vee” steunt, hoog uitrijzend, op zijn dieren, die onder zijn bescherming huiswaarts keren. De kleinen verdringen zich op 't spoor der groten, die rustig weten waar hun stal is.

Terug in Nederland werkt Luyt zijn Afrikaanse motieven uit. De grote „Graansilo” heeft hij gezien op zijn reis naar de Transvaal. Het aartsvaderlike tafereel der vorige drie stukken is vervangen door 't modern bedrijf, dat toch ook zo schilderachtig zijn kan in z'n proza. De rook der machine trekt hier de smalle lijn, evenwijdig met trein en ossewagen;